

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра ландшафтної архітектури та фітодизайну

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ Лісового і садово-паркового господарства
« 11 » червня 2026 р.

*РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ*

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність НЗ Садово-паркове господарство

Освітня програма «Садово-паркове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: Ірина СИДОРЕНКО, доцент кафедри ландшафтної архітектури та
фітодизайну, кандидат біологічних наук, доцент

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Основи композиції»

Дисципліна «Основи композиції» належить до вибіркового блоку освітньої програми бакалавр спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Творча професія передбачає знання законів гармонії і засобів, що допомагають її створити. Призначенням дисципліни «Основи композиції» є послідовне ознайомлення майбутніх творців садово-паркових ландшафтів з поняттями, закономірностями, законами і засобами композиції. Творче застосування набутих знань стане основою у проектуванні і сприятиме підвищенню значення естетики для ландшафтного середовища.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	НЗ «Садово-паркове господарство»	
Освітня програма	«Садово-паркове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	–	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	0 год.	4 год.
Лабораторні заняття	30 год.	0 год.
Самостійна робота	60 год.	110 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є теоретична і практична підготовка фахівців садово-паркового господарства, головним завданням яких є використання мистецьких засобів та творчий підхід при проєктуванні об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну.

Передують вивченню навчальної дисципліни такі освітні компоненти: «Ландшафтний рисунок», «Основи фахової підготовки».

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проєктування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

ФК3. Здатність проєктувати, створювати й експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства.

ФК6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства.

ФК7. Здатність проєктувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садово-паркового господарства.

ФК9. Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства.

ФК12. Здатність розробляти концептуальні та інноваційні проектні рішення з планування комплексних зелених зон міста, об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну зовнішнього середовища.

ФК14. Здатність аналізувати сприйняття об'єкту в природному тривимірному просторі, розвивати просторову уяву, творче конструктивне мислення на основі базових знань з образотворчого мистецтва, основ композиції, скетчингу, комп'ютерного проєктування та графіки у розробці концепції та проєктуванні ландшафтних об'єктів.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

ПРН4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.

ПРН13. Результативно працювати у колективі.

ПРН14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

ПРН18. Оцінювати потенціал і виявляти перспективи подальшого розвитку ландшафтних об'єктів, моделювати та візуалізувати ландшафтний простір на основі законів композиції із використанням ландшафтної графіки та сучасних спеціалізованих комп'ютерних програм.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

повного та скороченого терміну денної та заочної форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Модуль 1. Засоби вираження та закони композиції														
Тема 1. Загальні поняття теорії композиції.	1	7	2		-		5	10						10
Тема 2. Форма як засіб втілення художнього образу.	2-3	11	4		2		5	10	1		1			8
Тема 3. Колір та фактура як засоби художньої виразності.	4	9	2		2		5	10						10
Тема 4. Основні закони композиції.	5	11	2		4		5	10	1					9
Тема 5. Поняття статичності у ландшафтній композиції	6	11	2		4		5	10						10
Тема 6. Поняття динаміки у ландшафтній композиції	7	11	2		4		5	10	1		1			8
Разом за змістовим модулем 1		60	14		16		30	60	3		2			55

Модуль 2. Види композиції та засоби її гармонізації												
Тема 7. Ритм і тотожність в побудові ландшафтних композицій.	8		2		2			9	1			8
Тема 8. Контраст і нюанс як засоби гармонізації композиції.	9		2		2		5	9			1	8
Тема 9. Закономірності побудови просторової композиції.	10		2		2		5	9	1			8
Тема 10. Масштаб, масштабність та ергономіка в ландшафтних композиціях.	11		2		2			8				8
Тема 11. Основні види композиції.	12		2		2			9	1			8
Тема 12. Організація об'ємно-просторової структури ландшафтних об'єктів.	13		2		2		5	9			1	8
Тема 13. Сучасне мистецтво у формуванні ландшафтних композицій.	14-15		2		4		10	7				7
Разом за змістовим модулем 2	60		14		16		30	60	3		2	55
Усього годин	120		30		30		60	120	6		4	110

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні поняття теорії композиції	2
2	Форма як засіб втілення художнього образу	4
3	Колір та фактура як засоби художньої виразності	2
4	Основні закони композиції.	2

5	Поняття статички у ландшафтній композиції	2
6	Поняття динаміки у ландшафтній композиції	2
7	Ритм і тотожність в побудові ландшафтних композицій	2
8	Контраст і нюанс як засоби гармонізації композиції	2
9	Закономірності побудови просторової композиції.	2
10	Масштаб, масштабність та ергономіка в ландшафтних композиціях.	2
11	Основні види композиції	2
12	Організація об'ємно-просторової структури ландшафтних об'єктів	2
13	Сучасне мистецтво у формуванні ландшафтних композицій	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1.		
1	Засоби вираження художнього образу (форма, колір, фактура). Використання стилізації та трансформації для посилення образного вираження форми	4
2	Створення статичних композицій при проектуванні ландшафтних територій.	4
3	Створення динамічних композицій при проектуванні ландшафтних територій.	4
4	Застосування ритмічних прийомів в організації композиції	4
Модуль 2.		
5	Застосування контрасту, нюансу, тотожності в організації композиції на основі використання ритму.	2
6	Пропорції, масштаб, ергономіка у формуванні ландшафтних об'єктів.	4
7	Організація ландшафту з використанням основних видів архітектурно-ландшафтною композиції та типів планування з врахуванням функціонально-ідейної організації об'ємно-просторової структури.	6
8	Послідовність композиційного аналізу і оцінки ландшафту	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Компонування ландшафтною групи деревних рослин	10
2	Збір, аналіз матеріалу, оформлення графічної складової та візуалізацій до лабораторних робіт модуля 1	20
3	Аналіз використання сучасних напрямів мистецтва в ландшафтних композиціях.	10
4	Збір, аналіз матеріалу, оформлення графічної складової та візуалізацій до лабораторних робіт модуля 2	20

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, графічних робіт, проєктів;
-

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- композиційно-пошуковий метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод графічного моделювання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Засоби вираження та закони композиції		
Лабораторна робота 1.	ПРН 8, 9,11,14.	15
Лабораторна робота 2.	Для створення композиції ландшафтних об'єктів: розуміти сутність та значення використання законів композиції; уміти використовувати засоби композиції, проводити аналіз на основі основних властивостей композиції; застосовувати закони і властивості композиції при проектуванні ландшафтних територій; знати основні засоби гармонізації композиції; застосовувати ритм, тотожність композиції у формуванні образу ландшафту.	15
Лабораторна робота 3.		15
Лабораторна робота 4.		15
Самостійна робота модуль 1.		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Види композиції та засоби її гармонізації		
Лабораторна робота 5.	ПРН 8, 9,11,14.	15
Лабораторна робота 6.	Для гармонізації ландшафтних композицій: знати особливості побудови просторової композиції; вміти проводити аналіз існуючих ландшафтних територій та створювати нові композиції на основі пропорційних закономірностей; знати основні види композиції та вміти проводити об'ємно-просторову організацію територій. Знати послідовність композиційного аналізу та застосовувати його при оцінюванні естетичних якостей ландшафту.	15
Лабораторна робота 7.		15
Лабораторна робота 8.		15
Самостійна робота 6.		10
Модульна контрольна робота 2.		30

Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен/залік		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$
Курсовий проект/робота (за наявності)	-	100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	<i>НАПРИКЛАД:</i> роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	<i>НАПРИКЛАД:</i> списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	<i>НАПРИКЛАД:</i> відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. ЕНК навчальної дисципліни (Основи композиції)
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2452>;
2. Сидоренко І.О. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Основи композиції» для студентів ОС бакалавр денної форми навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». К.: ВЦ «Наукова столиця», 2021. 38 с.;
3. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи (модуль 1) з дисципліни «Основи композиції» для студентів спеціальності 206 «Садово-паркове господарство», К.: ВЦ «Наукова столиця», 2024. 27 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції (Геометричні аспекти художнього формотворення): навч. посіб. для студ. вищих навч. Закладів. К.: Каравелла, 2004. 304 с.
2. Жирнов А.Д., Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень в ландшафтах міста: Навч. Посібник. К.: ДАКККиМ, 2002. 60 с.
3. Allyn Schaeffer. Colour, Composition and Light in the Landscape. Watson-Guptill Publications Inc., U.S.; First Edition (1 Jan. 1986). 144 pages
4. Johannes Itten. Design and Form: The Basic Course at the Bauhaus and Later, Revised Edition. Wiley; Revised edition (December 1, 1975). 136 pages
5. Johannes Itten. El arte del color. Editorial Limusa S.A. De C.V. (1 janeiro 2002). Espanhol. 95 páginas.
6. Norman K. Booth. Foundations of landscape architecture. Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2012. 386 p.
7. Frederick R. Steiner. Making Plans: How To Engage With Landscape, Design, and the Urban Environment. University Of Texas Press. 2019. 123p.
8. Яремків. М. Композиція. Начальний посібник.
URL: <https://studfiles.net/preview/5453999/>
9. Основи композиції. КНУБ.
URL: <http://kafedraosarh.blogspot.com/2012/09/blog-post.html>